

1 GIỚI THIỆU SÁCH GIÁO KHOA MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN 6**1.1. Quan điểm biên soạn sách giáo khoa môn Giáo dục công dân ở cấp Trung học cơ sở nói chung và lớp 6 nói riêng**

SGK môn Giáo dục công dân ở cấp Trung học cơ sở nói chung và lớp 6 nói riêng được biên soạn dựa trên cơ sở: 1/ Thông tư số 33/2017/TT-BGDĐT của Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định về tiêu chuẩn, quy trình biên soạn, chỉnh sửa SGK; 2/ Các định hướng của Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình Giáo dục phổ thông môn Giáo dục công dân; 3/ Kinh nghiệm trong nước và quốc tế về viết SGK; 4/ Đặc điểm HS trung học cơ sở; 5/ Đặc trưng môn Giáo dục công dân theo định hướng tiếp cận năng lực.

Từ những cơ sở trên, SGK Giáo dục công dân 6 được biên soạn theo các quan điểm sau:

- 1/ Phù hợp với quan điểm, đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam; tuân thủ Hiến pháp, pháp luật Việt Nam.
- 2/ Kế thừa các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc kết hợp với tinh hoa văn hoá nhân loại.
- 3/ Phù hợp với chương trình môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở.
- 4/ Gắn với thực tiễn của HS trung học cơ sở: Các thông tin, tình huống, câu chuyện, bài tập,... được chắt lọc từ những tình huống tiêu biểu, gắn với thực tiễn cuộc sống sinh động của HS trong gia đình, nhà trường và xã hội.
- 5/ Đảm bảo tính hệ thống: Sách được biên soạn theo ma trận các chủ đề/ bài học thống nhất từ lớp 6 đến lớp 9. Các mạch nội dung của sách được sắp xếp khoa học theo cấu trúc đồng tâm về các mối quan hệ (quan hệ giữa HS với bản thân, với gia đình, với cộng đồng và với môi trường tự nhiên), đảm bảo tính phát triển trong nội dung của các lớp sau.
- 6/ Chú trọng tích hợp nội môn giữa giáo dục đạo đức, giáo dục kĩ năng sống, giáo dục kinh tế và giáo dục pháp luật; tích hợp liên môn giữa Giáo dục công dân với Ngữ văn, Mĩ thuật, Âm nhạc, Lịch sử – Địa lí, Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp,...
- 7/ Chú trọng yêu cầu dạy học phân hoá theo năng lực HS (các nhiệm vụ học tập đa dạng được sắp xếp theo mức độ từ thấp đến cao, dành cho HS có cấp độ năng lực khác nhau); phân hoá theo vùng miền (các thông tin, câu chuyện, tranh ảnh, bài tập tình huống,... đa dạng, phản ánh sự đa dạng của các vùng miền).

8/ Đảm bảo tính mở: Các hoạt động dạy học mang tính chất gợi mở, tạo điều kiện cho sự linh hoạt, sáng tạo của GV và HS.

1.2. Những điểm mới

Việc biên soạn SGK Giáo dục công dân mới dựa trên cơ sở kế thừa có chọn lọc những ưu điểm của SGK hiện hành và kinh nghiệm quốc tế về biên soạn SGK theo định hướng phát triển năng lực.

1.2.1. Kế thừa những ưu điểm của sách giáo khoa Giáo dục công dân hiện hành

SGK Giáo dục công dân hiện hành có một số ưu điểm như: Phù hợp với truyền thống văn hoá, lịch sử, địa lí, đạo đức và thuần phong mỹ tục Việt Nam, nội dung sách đảm bảo tính khoa học, gần gũi với cuộc sống và nhẹ nhàng, dễ hiểu, phù hợp với nhận thức của HS lớp 6,... SGK Giáo dục công dân 6 kế thừa những ưu điểm đó và chú trọng việc rèn luyện kỹ năng, vận dụng giải quyết các vấn đề trong thực tiễn cuộc sống nhằm phát huy vai trò chủ động của người học. Điều này phù hợp với mục tiêu phát triển năng lực cho HS của Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình môn Giáo dục công dân.

1.2.2. Kinh nghiệm quốc tế về biên soạn sách giáo khoa theo định hướng phát triển năng lực

Việc biên soạn SGK Giáo dục công dân 6 dựa trên việc nghiên cứu SGK Giáo dục công dân của một số quốc gia có nền giáo dục phát triển để rút ra những bài học kinh nghiệm như:

- 1/ Sách đặc biệt chú trọng rèn kỹ năng điều chỉnh hành vi, phát triển năng lực HS qua các bài tập tình huống.
- 2/ Sách được chia thành các bài học nhỏ. Nội dung được tổ chức theo một hệ thống có kết cấu chặt chẽ.
- 3/ Nội dung sách tích hợp nhuần nhuyễn kiến thức của nhiều môn học, khiến cho việc học tập của HS không bị nhàm chán.
- 4/ Sách hướng tới hình thành khả năng tự học, để HS có thể bày tỏ suy nghĩ về các vấn đề đạo đức, kỹ năng sống, kinh tế và pháp luật; chia sẻ với thầy cô, các bạn việc thực hành nó trong cuộc sống hằng ngày. Ngoài ra, HS còn trao đổi, tham khảo vấn đề đó với người lớn trong gia đình hoặc những người xung quanh. Vì thế, SGK Giáo dục công dân không chỉ dùng trong nhà trường mà còn cần sự phối hợp chặt chẽ từ gia đình và nơi ở của HS.
- 5/ Sách kết hợp hài hoà giữa kênh chữ và kênh hình. Giấy in đẹp. Tranh ảnh đạt độ thẩm mỹ cao.

1.2.3. Điểm nổi bật trong SGK Giáo dục công dân 6

1/ Thông điệp của sách là “*Khám phá tri thức – Kết nối yêu thương – Cùng em vui bước vào đời*”. Thông điệp này là sự cụ thể hoá thông điệp chung “*Kết nối tri thức với cuộc sống*” từ bộ sách của NXBGDVN.

Tinh thần “*Khám phá tri thức*” đáp ứng mục tiêu của chương trình “*Hình thành, phát triển ở HS những hiểu biết ban đầu về chuẩn mực hành vi đạo đức, pháp luật và sự cần thiết thực hiện theo các chuẩn mực*” đồng thời thể hiện quan điểm đổi mới SGK theo mô hình phát triển phẩm chất và năng lực của người học nhưng không xem nhẹ vai trò của tri thức.

Tuy nhiên, sách không quá chú trọng vào việc khám phá tri thức. Tri thức chỉ là chất liệu để hình thành phẩm chất đạo đức mà hạt nhân là lòng nhân ái. Tinh thần “*Kết nối yêu thương*” giúp HS hình thành phẩm chất nhân ái, tình yêu thương “*yêu gia đình, quê hương, đất nước; yêu thương, tôn trọng con người*” như mục tiêu của chương trình đã đề ra.

Cùng với đó, sách hướng tới việc giáo dục kĩ năng sống, năng lực điều chỉnh hành vi cho học sinh. Tinh thần “*Cùng em vui bước vào đời*” thể hiện thông điệp “*Kết nối tri thức với cuộc sống*”. Từ hiểu biết đến yêu thương và hành động trong niềm vui sống mỗi ngày là con đường giáo dục đạo đức, kĩ năng sống, kinh tế và pháp luật một cách nhẹ nhàng, sinh động, hấp dẫn.

2/ Nội dung SGK Giáo dục công dân 6 gồm 12 bài học, trong đó 35% nội dung dành cho giáo dục đạo đức (5 bài); 20% nội dung dành cho giáo dục kĩ năng sống (2 bài); 10% nội dung dành cho giáo dục kinh tế (1 bài); 25% nội dung dành cho giáo dục pháp luật (4 bài) và 10% còn lại dành cho ôn tập, kiểm tra, đánh giá. Nội dung mỗi bài học chắt lọc từ những tình huống tiêu biểu, gắn với thực tiễn cuộc sống sinh động của HS trong gia đình, nhà trường và xã hội. Các mạch nội dung của sách được sắp xếp khoa học theo cấu trúc đồng tâm về các mối quan hệ (Quan hệ giữa HS với bản thân, với gia đình, với nhà trường, với cộng đồng và với môi trường tự nhiên) đồng thời đảm bảo tính phát triển trong nội dung của các lớp sau.

SGK Giáo dục công dân 6 nhằm giúp HS phát triển các phẩm chất đã được hình thành ở cấp Tiểu học; có hiểu biết về những chuẩn mực đạo đức và giá trị, ý nghĩa của các chuẩn mực đó; tự hào về truyền thống gia đình, quê hương, dân tộc; tôn trọng, khoan dung, quan tâm, giúp đỡ người khác; tự giác, tích cực học tập và lao động; có thái độ đúng đắn, rõ ràng trước các hiện tượng, sự kiện trong đời sống; có trách nhiệm với bản thân, gia đình, nhà trường, xã hội, công việc và môi trường sống. Đồng thời, sách giúp HS có tri thức phổ thông, cơ bản về đạo đức, kĩ năng sống, kinh tế, pháp luật; đánh giá được thái độ, hành vi của bản thân và người khác; tự điều chỉnh và nhắc nhở, giúp đỡ bạn bè, người thân điều chỉnh thái độ, hành vi

theo chuẩn mực đạo đức, pháp luật; thực hiện được các công việc để đạt mục tiêu, kế hoạch hoàn thiện, phát triển bản thân; biết cách thiết lập, duy trì mối quan hệ hoà hợp với những người xung quanh, thích ứng với xã hội biến đổi và giải quyết các vấn đề đơn giản trong đời sống của cá nhân, cộng đồng phù hợp với giá trị văn hoá, chuẩn mực đạo đức, quy tắc của cộng đồng, quy định của pháp luật và lứa tuổi.

3/ *Hình thức* trình bày SGK Giáo dục công dân 6 hướng tới sự hấp dẫn nhằm kích thích sự ham học, trí tò mò và tư duy sáng tạo của HS. Nhờ đó, việc học Giáo dục công dân sẽ trở thành một hành trình khám phá đầy thú vị. SGK Giáo dục công dân 6 chú ý kết hợp hài hoà giữa nội dung và hình thức, giữa kênh hình và kênh chữ. Kênh chữ được diễn đạt bằng những từ ngữ ngắn gọn, đơn giản, dễ hiểu, gần gũi với HS. Sách được in trên khổ giấy to, chất lượng giấy tốt, hình ảnh, màu sắc đẹp. SGK Giáo dục công dân 6 cũng được số hoá thành phiên bản sách điện tử riêng, nhằm đáp ứng nhu cầu ứng dụng công nghệ số vào giáo dục.

4/ SGK Giáo dục công dân 6 hướng tới vai trò là phương tiện hỗ trợ GV, HS và gia đình HS trong quá trình xã hội hoá giáo dục:

- Là phương tiện giúp *GV đổi mới phương pháp*, tổ chức thành công quá trình dạy học theo định hướng phát triển năng lực, phát huy tính chủ động, tích cực, sáng tạo của HS. Với SGK mới, GV không thể truyền thụ tri thức một chiều hay áp đặt các bài học đạo đức, pháp luật, kinh tế và kỹ năng sống cho HS mà phải hướng dẫn HS khám phá, chiếm lĩnh tri thức, rèn luyện kỹ năng và vận dụng thành công vào thực tiễn thông qua những hoạt động học tập phong phú, đa dạng, sáng tạo.
- Là phương tiện giúp *HS tự học*, tự chủ, sáng tạo để phát huy năng lực của bản thân một cách hiệu quả thông qua các nhiệm vụ học tập phong phú, đa dạng: quan sát tranh, nghe/ đọc/ kể chuyện, thảo luận nhóm, đóng vai xử lý tình huống,... HS được đặt vào các tình huống có vấn đề để tự đưa ra các cách xử lý khác nhau một cách dân chủ, linh hoạt và sáng tạo.
- Là phương tiện hỗ trợ và thu hút sự tham gia của gia đình vào quá trình giáo dục HS ở nhà. Các nội dung được trình bày rõ ràng, dễ hiểu để phụ huynh có thể hướng dẫn con một cách nhất quán với quá trình tổ chức dạy học của GV trên lớp.